

Diagnozy, doświadczenia, praktyki

DOI: 10.5604/01.3001.0012.4711

O SEKSTINGU WŚRÓD MŁODZIEŻY

NATALIA KROKER

Uniwersytet Jagielloński

Wprowadzenie

Współczesny świat nieustannie się rozwija. Postęp w zakresie nowoczesnych technologii takich jak telefony komórkowe i komputery, a także bardzo łatwy obecnie dostęp do Internetu za pomocą owych urządzeń, stwarzają przed dziećmi i młodzieżą wiele szans na zwiększanie zasobu wiedzy, jak i wiele możliwości w zakresie komunikacji. Internet jest obecnie niemal nieodłącznym elementem życia młodzieży. Badania przeprowadzone na zlecenie Rzecznika Praw Dziecka i NASK (Pedagogium WSNS, 2014) wykazały, że aż 86,2% badanych nastolatków korzysta z Internetu codziennie, a ponad 43% deklaruje że jest online cały czas. Korzystanie z Internetu i telefonów komórkowych niesie ze sobą jednak również wiele zagrożeń, z których nie każdy nastolatek zdaje sobie sprawę. Jednym z nich jest seksting, który staje się obecnie nową formą ekspresji seksualności młodych ludzi (Szpunar, 2012) i zagadnieniem związanym z tym zjawiskiem poświęcony jest prezento-

wany artykuł. Najpierw przedstawione zostaną teoretyczne zagadnienia związane z sekstingiem, a następnie autorka dokona przeglądu dostępnych wyników badań zarówno zagranicznych, jak i polskich. Artykuł zakończy się próbą nakreślenia kierunków profilaktyki sekstingu, która powinna obejmować zarówno dzieci, młodzież, jak i ich rodziców.

Czym jest seksting?

Termin seksting (ang. *sexting*) powstał z połączenia dwóch słów – *sex* oraz *texting*, w odniesieniu do przesyłania sobie materiałów o charakterze seksualnym. Zjawisko to polega więc na przesyłaniu za pomocą Sieci, telefonu komórkowego lub publikowaniu online osobistych materiałów o charakterze erotycznym lub pornograficznym (Wojtasik, 2014). Magdalena Szpunar (2012) definiuje seksting jako przesyłanie przy pomocy telefonów komórkowych oraz Sieci zdjęć, filmów (najczęściej z własnym udziałem) oraz tekstów o charakterze seksualnym, szczególnie wśród osób w wieku adolescencji. Wśród badaczy

obecne są jednak rozbieżności definicyjne (Wojtasik, 2014) zarówno w zakresie określenia uczestników sekstingu (dzieci i młodzież w przypadku części definicji, a także wszyscy użytkownicy nowoczesnych technologii bez względu na wiek), jak i charakteru przesyłanego materiału (część definicji zawęża obiekt przesyłanych zdjęć do nagich lub półnagich zdjęć samego siebie, inne wskazują na ich ogólny seksualny charakter, nie uszczegóławiając kogo on dotyczy) (Lounsbury, Mitchell, Finkelhor, 2011; za: Wojtasik, 2014).

Elementem wspólnym dla wszystkich definicji jest jednak udostępnienie materiału seksualnego innym osobom, a w odniesieniu do młodzieży ów materiał najczęściej dotyczy samego siebie i odsetek osób będących nadawcami i adresatami takich materiałów stanowi główny obiekt zainteresowania badaczy.

Niewątpliwie seksting obecny jest w życiu współczesnej młodzieży, o czym świadczą wyniki badań przytoczonych w dalszej części prezentowanego artykułu. Paulina Trojanowska (2014) rozważając problematykę seksualizacji dzieci i młodzieży, np. w Internecie, przytacza wiele niepokojących zjawisk, na jakie napotkała w Sieci na portalach społecznościowych – m.in. obecność i popularność stron typu: „Perfekcyjne tyłeczki”, „Schowaj piersi, pokaż cycki” czy „Najpiękniejsze 13-latki”, gdzie znaleźć można wiele zdjęć młodych dziewcząt ubranych w skąpe stroje, często uwydatniających piersi, przyjmujących wyzywające pozycje. Zamieszczanie przez nastolatki zdjęć tego typu można traktować jako przejaw sekstingu. Trojanowska (tamże) zwraca również uwagę na to, jak duże zagrożenie niesie ze sobą korzystanie przez młodzież z tzw. wideocchatów – gdzie wizerunek rozmówcy może zostać utrwalony bez jego zgody i wiedzy. Autorka podkreśla także, jak poważne konsekwencje może mieć to zjawisko dla rozwoju psychoseksualnego młodzieży, zarówno na postrzeżenie własnej seksualności, jak i seksualności przyszłych lub aktualnych partnerów. Szeroko pojęta seksualizacja obecna we współczesnym świecie może skutkować również zawężeniem

zainteresowań, lekkomyślnym stosunkiem do spraw płci, erotyzację wyobraźni, kształtowaniem postawy „mieć”, wzrostem agresywności oraz wyobcowaniem ze świata realnego (Imacka, Balsa, 2012).

Według Nancy Willard (2010) seksting wśród nastolatków należy rozpatrywać jako efekt kilku czynników: możliwości szybkiego przesłania obrazów oraz filmów za pomocą nowoczesnych technologii, impulsywności, „burzy hormonów”, presji wywieranej przez partnera lub rówieśników oraz niedojrzałości w zakresie umiejętności przewidywania skutków własnych działań. By rozpatrywać tak złożone zjawisko, wydaje się konieczne ujmowanie szerszego kontekstu oraz wskazanie na zbiór czynników leżących u podłoża sekstingu.

Wskazanie konsekwencji sekstingu dla młodego człowieka również nie jest zadaniem łatwym. Radosław Mysior (2015) rozważając problematykę sekstingu, za skutki mogące pojawić się w pierwszej kolejności uważa poczucie lęku i wstydu. Napięcie oraz negatywne emocje mogą się potęgować, gdy przesłane zdjęcie lub film trafi w niepowołane ręce – czy to w Internecie, czy poprzez wiadomości mms. Konsekwencjami silnego stresu doświadczonego w związku z taką sytuacją może być nawet zespół stresu pourazowego, bezsenność, silna depresja mogąca prowadzić do zachowań samobójczych. Autor (tamże) zwraca również uwagę na możliwość wzbudzenia zainteresowania pedofilów czy gwałcicieli, którzy często wykorzystują Internet do nawiązania znajomości ze swoimi przyszłymi ofiarami.

Przegląd badań zagranicznych

Literatura zagraniczna dostarcza wielu informacji nakreślających skalę zjawiska, jakim jest seksting.

Celem badania przeprowadzonego przez Pew Research Center's Internet & American Life Project (Lenhart, 2009) było określenie, jak wielu spośród badanych nastolatków w wieku 12–17 lat zadeklaruje wysłanie pół-

nagich lub nagich zdjęć komuś innemu za pomocą telefonu komórkowego i otrzymanie takich materiałów przedstawiających kogoś innego. 4% badanych przyznało, że zdarzyło im się wysłać swoje zdjęcie tego typu komuś innemu. Adresatami materiałów sekstingowych było 15% badanych. Badanie wykazało również, że starsi nastolatki częściej wysyłają i otrzymują tego typu zdjęcia.

Kolejnym wartym przytoczenia jest badanie przeprowadzone przez National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy oraz cosmogirl.com (2008). Wzięło w nim udział 1280 respondentów (w tym 653 nastolatków w wieku 13–19 lat, oraz 627 młodych dorosłych, tzw. *young adults* – w wieku 20–26 lat). Badacze uzyskali następujące wyniki:

- co piąty nastolatek przyznaje, że zdarzyło mu się wysłać lub opublikować w Sieci swoje nagie lub półnagie zdjęcie bądź film wideo (22% badanych dziewcząt, 18% badanych chłopców);
- w grupie młodych dorosłych (ang. *young adults*) do opublikowania lub wysłania zdjęcia tego typu przyznało się 33% badanych (36% badanych kobiet i 31% badanych mężczyzn);
- badani adolescenty w zdecydowanej większości przypadków (71% dziewcząt i 67% chłopców) owe materiały przesłali osobom, z którymi byli wówczas w związku, podobnie w przypadku badanych młodych dorosłych (83% kobiet i 75% mężczyzn);
- adresatami owych materiałów przesłanych przez nastolatków i młodych dorosłych były również osoby, z którymi badani chcieli zacząć się spotykać lub które były im znane wyłącznie online.

Badania Sameer Hinduji i Justina Patchina (2010) na ponad czterotysięcznej próbie osób w wieku 11–18 lat wykazały, że niemal 13% badanych przynajmniej raz otrzymało nagie lub półnagie zdjęcie osoby z ich szkoły. Niespełna 8% osób przyznaje się z kolei do wysłania swojego zdjęcia tego typu komuś innemu. Badanie nie wykazało różnic mię-

dzyplciowych wśród nadawców materiałów sekstingowych, wykazało jednak różnice wśród odbiorców – adresatami owych materiałów częściej byli badani płci męskiej.

Deborah Gordon-Messer i in. (2013) przeprowadzili badania na ponad trzytyśięcnej amerykańskiej próbie osób w wieku 18–24 lat. 28,2% respondentów przyznało się zarówno do bycia nadawcą, jak i odbiorcą materiałów o charakterze sekstingowym. Adresatami owych materiałów częściej byli mężczyźni niż kobiety (podobnie jak w badaniach Hinduji i Patchina, 2010).

Zjawisko sekstingu było również obiektem zainteresowania Kathy Martinez-Prather oraz Donny M. Vandiver (2014), które przeprowadziły retrospektywne badanie wśród studentów. Mieli się oni odnieść do przesłania przez siebie materiałów sekstingowych (nagich lub półnagich zdjęć samego/samej siebie) podczas nauki w liceum. Jedna trzecia badanych przyznała, że taki incydent miał miejsce w ich życiu podczas nauki w szkole średniej. Równocześnie ponad połowa badanych (56%) przyznaje, że przynajmniej raz otrzymała materiał tego typu od kogoś innego.

Studenci byli również obiektem zainteresowania badawczego Lori Henderson (2011). Przeprowadzone przez nią badanie wykazało, że niemal 2/3 ankietowanych zdarzyło się wysłać swoje nagie lub półnagie zdjęcie przy użyciu telefonu komórkowego. Połowa z nich wysłała je do chłopaka lub dziewczyny, z którą była wówczas w związku. 15% z nich wysłało je z kolei do osoby znanej tylko z Internetu.

Przegląd badań polskich

W literaturze polskiej na szczególną uwagę zasługują przede wszystkim badania Szymona Wójcika i Katarzyny Makaruk (2014), jak również badania przeprowadzone przez Pedagogium WSNS (2014) na zlecenie Rzecznika Praw Dziecka i NASK.

Badania Wójcika i Makaruk (2014) pozwoliły na rozpoznanie skali zjawiska sek-

stingu wśród polskiej młodzieży w wieku od 15–19 lat. Wyniki przedstawiają się następująco: 45% badanych przyznało, że są wśród ich znajomych osoby, które przesyłają sobie przy pomocy telefonu komórkowego lub Internetu nagie lub półnagie zdjęcia albo filmy. 34% badanych zadeklarowało, że przynajmniej raz otrzymało materiał tego typu – przy czym częściej zdarzało się to badanym płci męskiej. Najczęściej nadawcami materiałów były osoby znajome adresatom, zdarzało się jednak, że były to osoby zupełnie obce. Przyświecającym im motywem wg respondentów była chęć „podrywu” lub zwrócenia na siebie uwagi. Co dziewiąty nastolatek przyznał, że zdarzyło mu się być nadawcą materiałów sekstingowych z sobą samym, przy czym częściej swoje zdjęcia/filmy wysyłały dziewczęta. Odbiorcami owych materiałów była zazwyczaj osoba pozostająca z nadawcą w związku i były one wysyłane w ramach „flirtu”. Tylko 1% nadawców owych materiałów przyznało, że z powodu ich wysłania spotkało ich coś przykrego.

W badaniach przeprowadzonych przez Pedagogium WSNS (2014) do bycia nadawcą nagich lub półnagich zdjęć przedstawiających samego siebie (pytanie zadane w formie kwestionariuszowej) przyznaje się 4,4% osób (jeżeli adresatem była osoba poznana w Internecie) oraz 7,9% badanych (jeżeli adresatem była osoba bliska). Pytanie zostało zadane respondentom również w formie projekcyjnej. W tym przypadku odsetek osób przyznających się do bycia nadawcą materiałów sekstingowych wyniósł aż 30%. Do otrzymania intymnego zdjęcia innej osoby przyznał się co czwarty badany. Badanie obejmowało 561 uczniów drugiej klasy gimnazjum oraz 674 uczniów drugiej klasy szkół ponadgimnazjalnych.

Jak chronić nasze dzieci przed sekstingiem?

Niewątpliwie seksting jest zjawiskiem groźnym dla rozwoju psychoseksualnego młodych ludzi. Konieczne jest więc wdrożenie i konsekwentne realizowanie odpowiedniego programu profilaktyki.

Istotnym i niezbędnym elementem szeroko pojętej profilaktyki sekstingu powinno być przede wszystkim pogłębianie świadomości zagrożenia zarówno młodzieży, jak i ich rodziców. Przeprowadzone przez Sławomira Kozieja (2015) w 2014 r. badania mające na celu określenie, w jakim stopniu uczniowie i ich rodzice zdają sobie sprawę z zagrożeń związanych z Siecią (w tym m.in. sekstingu), wykazały że 55% rodziców oraz 49% badanych uczniów gimnazjum nie jest do końca pewnych swojej wiedzy dotyczącej zjawiska sekstingu, często utożsamiając je z przeglądaniem stron pornograficznych lub uwodzeniem w sieci. Warto zaznaczyć, że zdecydowana większość rodziców jest przekonana, że ich dzieci nie wysyłają materiałów o charakterze erotycznym innym. Równocześnie 28% badanych gimnazjalistów przyznaje się do przesłania materiału o charakterze erotycznym do kolegi lub koleżanki za pomocą Sieci lub telefonu komórkowego (najczęściej były to zdjęcia osoby sławnej lub nieznanej). Przedstawione wyniki świadczą o tym, że wiedza rodziców, jak i młodzieży jest niedostateczna.

Uświadomienie uczniów, jak i ich rodziców powinno być zadaniem zarówno szkoły, jak i mediów. Konieczne wydają się zajęcia profilaktyczne podczas godzin wychowawczych, jak i spotkania ze specjalistami z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych. Powinny one mieć charakter cykliczny, a nie jednorazowy i obejmować już nawet uczniów szkoły podstawowej. Dla rodziców mogą być organizowane prelekcje podczas tzw. „wywiadówek”, a także spotkania informacyjne dla zainteresowanych poza godzinami zebrań rodziców z nauczycielami. Wydaje się, że kluczem do ich sukcesu powinien być charakter warsztatowy zajęć, prowadzonych metodami aktywnymi, skłaniającymi uczestników do maksymalnej refleksji.

Media mogą uświadamiać problem na wiele sposobów – zarówno w telewizji za pomocą odpowiednich spotów, jak i w Internecie. Problem zjawiska sekstingu w Polsce został nakreślony głównie przez Fundację

Dzieci Niczyje, która 10 lutego 2015 r. rozpoczęła kampanię pod hasłem: „Myślę, więc nie ślę”. Na stronie www.seksting.fdn.pl można znaleźć wiele materiałów pomocnych w prowadzeniu zajęć profilaktycznych wobec sekstingu w polskich szkołach. Jednym, a zarazem głównym narzędziem jest film *Na zawsze*. Jest to pierwszy w Polsce film, którego cała akcja dzieje się w Sieci. Dzięki pokazaniu codzienności młodzieży, obraz łatwiej do niej dociera. Poza filmem pod wskazanym adresem dostępny jest również scenariusz zajęć dla młodzieży poświęconych owej problematyce. Temat zagrożeń związanych z użytkowaniem nowoczesnych technologii, jak również samego sekstingu, pojawia się również od czasu do czasu w tzw. „telewizji śniadaniowej”, jak np. 7 sierpnia 2017 r. w telewizji TVP 2 w programie „Pytanie na śniadanie” (w formie dyskusji – „Czy wiesz, co robi Twoje dziecko w Sieci?”). Biorąc pod uwagę wysoką oglądalność programów tego typu, wydaje się to być trafną formą edukacji rodziców i temat ten powinien pojawiać się częściej.

Zasługują również na uwagę działania Grupy Edukatorów Seksualnych „Ponton” realizującej kampanię „Seksualizacja – nie zmieniaj nic na siłę” (2016). Głównym jej celem jest uświadomienie nastolatkom, jak treści przekazywane przez media mogą wpływać na ich postrzeganie samego siebie. W ramach kampanii w mediach społecznościowych oraz *landing page* w serwisie Tumblr emitowane były animowane gify poruszające daną tematykę. Dostępna jest również strona zawierająca liczne artykuły. Przekaz wydaje się atrakcyjny dla młodzieży, osadzony w znanym jej kontekście i przystępnej formie. Zmiana przekonań młodzieży dotyczących własnej seksualności wydaje się kluczowa dla zmniejszenia zachowań sekstingowych. Warto pamiętać, że wysłanie zdjęcia to zachowanie, a pod nim może się kryć przedmiotowe traktowanie siebie i swojego ciała. Bez zmiany tego przeświadczenia nie będziemy mieli wpływu na problemowe zachowania.

By profilaktyka odniosła sukces, musi być stosowana również w domu.

Z pewnością konieczne jest kształtowanie w dziecku ostrożności związanej z używaniem Sieci i może to robić rodzic już od najmłodszych lat swojego dziecka. Uczmy naszą pociechę, by nie podawała online swoich danych, by chroniła swoje hasła, nie umieszczała w Sieci niczego pod wpływem emocji, impulsu. Kształtujmy nawyk przemyślanego wysyłania wiadomości sms i mms, podkreślając, że czynności tej nie da się cofnąć. Ważne jest, by rozmawiać z naszym dzieckiem, a zwłaszcza z nastolatkiem u progu okresu dorastania o jego aktywności w Internecie, odwiedzanych przez niego stronach, zakładanych kontach na portalach społecznościowych. Uzmysławiamy młodym ludziom, że nic w Sieci nie ginie, że umieszczając coś online, tracimy nad tym kontrolę, gdyż od tego momentu każdy może pobrać dodany przez nas obiekt na swój dysk. Warto dyskutować o nagłośnionych przypadkach zagrożeń tego typu, omawiać możliwe sposoby rozwiązania takich problemów. Skłaniamy nastolatka do refleksji na temat relacji damsko-męskich i sposobów wyrażania uczuć. Kształtujmy w naszych dzieciach również wrażliwość na wirtualną krzywdę doznawaną przez innych – rozwijajmy w nich postawę osoby niosącej mądrą pomoc w takich sytuacjach.

I przede wszystkim nie bójmy się tematu seksu w naszym domu. Dziecko i tak tej wiedzy będzie poszukiwać, a Internet oraz rówieśnicy dostarczą mu jej części. Nie mamy jednak pewności, że informacje te będą rzetelne i dostosowane do wieku naszego dziecka. Warto więc mieć tego świadomość.

Istotnym elementem profilaktyki wszelkich zjawisk będących zagrożeniem dla rozwoju młodego człowieka jest dobra relacja z nim, oparta na szczerości i zaufaniu. Bądźmy przyjaciółmi naszych dzieci, ale konsekwentnie stawiamy jasne granice, dzięki którym pozornie zbuntowany nastolatek zyska poczucie bezpieczeństwa i będzie umiał podejmować dobre decyzje. A w kontekście sekstingu, powołując się na FDN – pomyśli i nie wyśle.

Bibliografia

- Gordon-Messer, D., Bauermeister, J.A., Grodzinski, A., Zimmerman, M. (2013). Sexting among young adults. *Journal of Adolescent Health, 52*, 301–306.
- Henderson, L. (2011). *Sexting and Sexual Relationships Among Teens and Young Adults*, [tp://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.658.7797&rep=rep1&type=pdf](http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.658.7797&rep=rep1&type=pdf).
- Hinduja, S., Patchin, J.W. (2010). *Sexting. A Brief Guide for Educators and Parents*, <http://cyberbullying.org/Sexting-Fact-Sheet.pdf>, dostęp: 02.01.2016.
- Imacka, J., Bulsa, M. (2012). Świadomość seksualna młodzieży w polskiej rzeczywistości. *Problemy Higieny i Epidemiologii, 93*(3), 453–456.
- Koziej, S. (2015). (Nie)wiedza rodziców gimnazjalistów na temat zagrożeń internetowych. *Media i Społeczeństwo, 5*, 153–160.
- Lenhart, A. (2009). *Teens and sexting. How and why minor Teens are sending sexually suggestive nude or nearly nude images via text messaging*, http://www.pewinternet.org/files/old-media/Files/Reports/2009/PIP_Teens_and_Sexting.pdf, dostęp: 03.01.2016.
- Martinez-Prather, K., Vandiver, D.M. (2014). Sexting among teenagers in the United States: A retrospective analysis of identifying motivating factors, potential targets and the role of capable guardian. *International Journal of Cyber Criminology, 8*(1), 21–35.
- Mysior, R. (2015). Sexting – niebezpieczna strona nowych mediów. *Remedium, 6*, 6–8.
- Pedagogium WSNS. (2014). *Nastolatki wobec Internetu. Ogólnopolskie badanie realizowane na zlecenie Rzecznika Praw Dziecka i NASK*, http://eid.edu.pl/_upload/file/2014_11/raport_z_badan_nastolatki_wobec_internetu.pdf, dostęp: 03.01.2016.
- Ponton. Grupa Edukatorów Seksualnych (2016). *Seksualizacja. Nie zmieniaj nic na siłę*, <https://ponton-edu-seksualizacja.tumblr.com/>, dostęp: 29.05.2018.
- Szpunar, M. (2012). Sexting – nowe formy ekspresji seksualności w dobie Internetu i nowych technologii. W: A. Kuczyńska, K. Stachura (red.), *Pomiędzy realnością i wirtualnością* (s. 52–64). Warszawa: Warsztaty Analiz Socjologicznych.
- The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy. (2008). *Sex and Tech. Results from a survey of teens and young adults*, http://thenationalcampaign.org/sites/default/files/resource-primary-download/sex_and_tech_summary.pdf, dostęp: 06.01.2016.
- Trojanowska, P. (2014). Seksualizacja dzieci i młodzieży – przyczyny, przejawy, konsekwencje i propozycje przeciwdziałania. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka, 13*(2), 55–78.
- TVP 2. (2017). *Czy wiesz co robi Twoje dziecko w Sieci?*, <https://pytanienasniedanie.tvp.pl/33511417/czy-wiesz-co-robi-twoje-dziecko-w-sieci-nowy-raport>, dostęp: 29.05.2018.
- Willard, N. (2010). Sexting and Youth: Achieving a Rational Response. *Journal of Social Science, 6*(4), 542–562.
- Wojtasik, Ł. (2014). Seksting wśród dzieci i młodzieży. *Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka, 13*(2), 79–98.
- Wójcik, S., Makaruk, K. (2014). *Seksting wśród polskiej młodzieży. Wyniki badania ilościowego*. Warszawa: Fundacja Dzieci Niczyje.

SEXTING AMONG THE YOUTH

Abstract

The article presents issues related to sexting, which is currently one of many dangers associated with using modern technology such as mobile phones or computers. The article presents the results of the foreign and Polish studies on this subject. The author also tries to point the directions of prevention and ways of the realization of the problem.

Key words: sexting, Internet, the dangers of the Internet